

ŽELIM DA ZNAM

**KAKO DOLAZI DO
SUDSKOG POSTUPKA?**

www.jagvillveta.se

ŠTA JE SUDSKI POSTUPAK?	6
PUT DO SUDSKOG POSTUPKA	7
DA LI JE POJAVLJIVANJE NA SUĐENJU OBAVEZNO?	8
KO UČESTVUJE U SUDSKOM POSTUPKU?	9
DA LI SVAKO KO HOĆE MOŽE DA SLUŠA SUĐENJE?	11
AKO SE PLAŠITE OPTUŽENOG	11
NAKNADA	12
PODRŠKA I POMOĆ U TOKU SUDSKOG POSTUPKA	14
OSOBA ZA PODRŠKU	14
SVEDOCIMA I OŠTEĆENIMA	14
OSOBA ZA PODRŠKU	14
POMOĆNIK OŠTEĆENE STRANKE	15
POSEBAN ZASTUPNIK ZA DECU	15

KO GDE SEDI U SUDNICI?	16
KAKO FUNKCIONIŠE SUDSKI POSTUPAK?	18
SUDSKI POSTUPAK POČINJE	19
ISPITIVANJE OŠTEĆENOG	20
SUDSKI POSTUPAK SE NASTAVLJA	22
SAŽETAK	25
NAKNADA SUDSKIH TROŠKOVA	25
SUDSKI POSTUPAK SE ZAVRŠAVA	26
AKO SE PRESUDA SAOPŠTAVA DIREKTNO	26
AKO SE PRESUDA SAOPŠTAVA NAKNADNO	27
PISMENA PRESUDA	27
ŠTA SE POTOM DEŠAVA?	28
VIŠE INFORMACIJA?	29

SADRŽAJ

Osoba pozvana da učestvuje u sudskom postupku može da se oseća nervozno i uznemireno - možda je u pitanju prvi odlazak pred sud. Ako znate šta se dešava pre, za vreme i po okončanju sudskog postupka, možda ćete se osećati bolje.

Ova brošura govori o toku sudskog postupka, i osmišljena je kao neka vrsta podrške pred sudski postupak. Brošura se bavi različitim delovima jednog sudskog postupka, kao i onim što se očekuje od osoba koje u njemu učestvuju.

Ako želite da saznate više o toku sudskog postupka, posetite sajt **rattegangsskolan.se**. Tu možete da pogledate film o jednom sudskom postupku i da čujete učesnike koji govore o svojim zadacima u njemu.

Za osobu koja je bila žrtva krivičnog dela, to može da bude teško iskustvo. Više o podršci koju možete da dobijete, kao i o pravima koja imate, možete da pročitate na **www.jagvillveta.se**

ZAŠTO POSTOJI OVA BROŠURA?

OPTUŽENI

Osoba osumnjičena da je počinila krivično delo.

SUD ISPITUJE OPTUŽNICU

Sud odlučuje o tome da li osumnjičeni treba bude osuđen za krivično delo.

GLAVNI PRETRES

Drugi naziv za suđenje.

ŠTA JE SUDSKI POSTUPAK?

Sudski postupak je zasedanje suda tokom koga treba da se donese odluka o tome da li osumnjičeni za krivično delo treba da bude osuđen ili ne. To se naziva ispitivanjem optužnice od strane suda. Ako sudije zaključe da je optuženi kriv, odlučuje se i o tome kakvu će kaznu on ili ona dobiti.

U Švedskoj postoje tri sudske instance pred kojima se odvija postupak za krivično delo, odnosno koji pokreću sudski postupak zbog sumnje da je počinjeno krivično delo:

prvostepeni sud
apelacioni sud
vrhovni sud

Ova brošura se bavi sudskim postupkom pred prvostepenim sudom, sudom koji prvi pokreće sudski postupak za krivično delo. Do sudskog postupka pred apelacionim ili vrhovnim sudom dolazi samo ako neko uloži žalbu posle sudskog postupka pred prvostepenim sudom.

Sudski postupak se naziva i glavnim pretresom. Osobe uključene u krivično delo, na primer svedoci i osoba koja je bila žrtva krivičnog dela, pozivaju se na sud kako bi govorile o događaju kojim se sudski postupak bavi.

PUT DO SUDSKOG POSTUPKA

Osoba koja je bila žrtva krivičnog dela (oštećeni) ili svedok krivičnog dela, može da bude pozvana na suđenje. Poziv se dobija na kućnu adresu u obliku pisma. U pozivu je navedeno da je dolazak na sud obavezan. Svi pozvani moraju pred prvostepenim sudom da govore o krivičnom delu.

Pre sudskog postupka, policija obavlja predistražni postupak. Ukoliko se radi o krivičnom delu čije su žrtve deca, predistražni postupak uvek obavlja javni tužilac. Tokom predistražnog postupka, policija ili javni tužilac ispituju osumnjičenog. Policija najčešće ispituje i druge osobe koje mogu da daju informacije o krivičnom delu, na primer oštećenog ili svedoke koji su nešto videli ili čuli.

Kada je predistražni postupak završen, tužilac odlučuje o tome da li će protiv osumnjičenog biti podignuta optužnica ili ne. Ako tužilac smatra da postoji dovoljno dokaza na osnovu kojih će sud moći da osudi osumnjičenog, tužilac podiže optužnicu. To znači da će doći do sudskog postupka.

OŠTEĆENI

Osoba koja je bila žrtva krivičnog dela se u sudskom postupku naziva oštećeni.

PREDISTRAŽNI POSTUPAK

Istraga policije u vezi sa krivičnim delom.

OPTUŽNICA

Zahtev tužioca da sud određenu osobu osudi za krivično delo.

JAVNI TUŽILAC

Zadatak javnog tužioca je da dokaže da je optuženi počinio krivično delo. Tužilac, takođe, pred sudom opisuje krivično delo i predstavlja dokaze.

DA LI JE POJAVLJIVANJE NA SUĐENJU OBAVEZNO?

Osoba koja je dobila poziv, mora da se odazove. To je važno jer su sve izjave neophodne kako bi prvostepeni sud mogao da donese odluku. Ako se razbolite ili iz nekog drugog razloga ne možete da se pojavite, morate o tome blagovremeno da obavestite sud pre početka sudskog postupka. O tome da li je razlog nedolaska opravdan, odlučuje sud. Ako ne dođete na suđenje i o tome ne obavestite sud, možete da budete primorani da platite novčanu kaznu. Iznos novčane kazne je naveden u pozivu. Isto važi i za slučaj kada sud smatra da razlog koji ste naveli nije opravdan. Postoji rizik i da vas na sud prisilno privede policija.

Broj telefona prvostepenog suda nalazi se u pozivu i na **www.domstol.se**.

KO UČESTVUJE U SUDSKOM POSTUPKU?

Tokom sudskog postupka, u prostoriji se nalazi više osoba. To su najčešće:

sudija i sudije porotnici
zapisničar
javni tužilac
oštećeni
optuženi

Oštećeni, u nekim slučajevima, dobija podršku od pomoćnika oštećene stranke, a optuženi često ima branioca kao pomoć. Osim toga, u sudskom postupku mogu da se pojave svedoci, veštaci i jezički tumači. Oštećeni i optuženi se u krivičnom postupku nazivaju strankama.

U KRIVIČNOM POSTUPKU SUDE SUDIJA I SUDIJE POROTNICI

Sud se najčešće sastoji od četiri sudije: jednog sudije pravnik, koji je predsednik sudskog veća, i tri sudije porotnika. Predsednik sudskog veća vodi sudski postupak i održava red u sudnici. Sudije porotnici tokom glavnog pretresa samo slušaju, ali potom učestvuju i zajedno sa predsednikom sudskog veća donose odluku o tome da li će osumnjičeni da bude osuđen za krivično delo. Ponekad predsednik sudskog veća sam donosi presudu.

ZAPISNIČAR BELEŽI ŠTA SE DOGAĐA

Zapisničar beleži sve što se dešava tokom sudskog postupka i vodi računa o tehničkoj opremi kojom se snima ispitivanje.

JAVNI TUŽILAC TREBA DA DOKAŽE DA JE OPTUŽENI POČINIO KRIVIČNO DELO

Zadatak javnog tužioca je da dokaže da je optuženi počinio krivično delo. Tužilac, takođe, treba pred sudom da opiše krivično delo i da predstavi dokaze.

OŠTEĆENI JE OSOBA KOJA JE BILA ŽRTVA KRIVIČNOG DELA

Osoba koja je bila žrtva krivičnog dela, naziva se oštećeni.

OPTUŽENI JE OSOBA OSUMNJIČENA DA JE POČINILA KRIVIČNO DELO

Osoba koja je osumnjičena da je počinila krivično delo, naziva se optuženi.

POMOĆNIK OŠTEĆENE STRANKE POMAŽE OŠTEĆENOM

Osoba koja je bila žrtva težeg krivičnog dela,

može da dobije podršku od osobe, pravnika po struci, koja se zove pomoćnik oštećene stranke.

ADVOKAT BRANILAC POMAŽE OPTUŽENOM

Optuženi može da ima advokata, koji treba da mu pomogne da iznese svoju verziju onoga što se dogodilo. Ta osoba se naziva advokat branilac ili samo branilac.

OSTALI UČESNICI U SUDSKOM POSTUPKU

U glavnom pretresu mogu da učestvuju osobe koje pomažu da se dobije jasna slika događaja. To mogu da budu svedoci koji su videli ili čuli ono što se desilo. Svedok pred sudom treba da govori o onome šta je video ili čuo i da odgovara na pitanja javnog tužioca i advokata branioca.

Ponekad se u sudnici pojavljuju i veštaci. To su različite vrste eksperata, na primer lekari koji daju svoje mišljenje o različitim povredama nanetim žrtvi krivičnog dela. Ako neko ne govori švedski, u toku sudskog postupka može da bude prisutan tumač.

DA LI SVAKO KO HOĆE MOŽE DA SLUŠA SUĐENJE?

Glavni pretres je obično javan. To znači da svako ko hoće, može da dođe u sudnicu i da sluša suđenje. Ako se sudski postupak bavi posebno osetljivim događajima, ili ako se ispituje osoba mlađa od 15 godina, sud može da donese odluku da samo određene osobe mogu da ostanu u sudnici. To se naziva suđenje zatvoreno za javnost. Osobe koje sede i slušaju suđenje nazivaju se publika.

AKO SE PLAŠITE OPTUŽENOG

Ako se oštećeni ili svedok plaše susreta sa optuženim, postoji mogućnost čekanja u sopstvenoj prostoriji dok suđenje ne počne. Ako je nekome teško da govori u prisustvu optuženog, sud može da donese odluku da optuženi napusti sudnicu u toku ispitivanja. Optuženi sluša ispitivanje preko zvučnika. To se naziva praćenje ispitivanja. Ako se ne usuđujete da ispričate sve što se dogodilo, dok je optuženi u sali, važno je da se obratite sudu na vreme, i da to kažete.

OTVORENO SUĐENJE

Svako ko hoće, može da dođe u sudnicu i sluša suđenje.

ZATVORENO ZA JAVNOST

Odluka da samo određene osobe mogu da ostanu u sudnici.

NAKNADA

Postoje tri vrste naknade koje žrtva krivičnog dela može da dobije:

**odšteta
naknada od osiguranja
naknada za štetu prouzrokovanu
krivičnim delom**

Ovaj odlomak se bavi time šta različite vrste naknada podrazumevaju, i ko ih isplaćuje.

ODŠTETA

Osoba koja je bila žrtva krivičnog dela (oštećeni) ima pravo na naknadu koja se naziva odšteta. Odšteta je novac koji osoba osuđena za krivično delo plaća oštećenom. Da bi oštećeni dobio odštetu, on ili ona

to mora da zahteva najkasnije u toku sudskog postupka. Javni tužilac treba da informiše oštećenog o tome kolika suma može da se traži. Tužilac, takođe, treba da u toku sudskog postupka iznese zahtev za odštetom, ako oštećeni to želi. Ako oštećeni ima pomoćnika, pomoćnik ga informiše o odšteti i podnosi zahtev za odštetom.

SUDSKI IZVRŠITELJ MOŽE DA POMOgne KOD SPROVOĐENJA ISPLATE ODŠTETE

Ako je sud presudio da treba da bude isplaćena odšteta, sud šalje kopiju presude sudskom izvršitelju (Kronofogden), koji pismom posle izvesnog vremena kontaktira oštećenog. Oštećenog pitaju da li želi pomoć oko dobijanja odštete. Ako oštećeni želi pomoć, treba da pošalje popunjen formular sudskom izvršitelju. Sudski izvršitelj procenjuje da li počinitelj krivičnog dela može da plati odštetu.

Ako on ili ona može da plati odštetu, izvršitelj će da se postara da odšteta bude isplaćena. Važno je da potvrdno odgovorite ako želite pomoć izvršitelja, kako biste mogli da dobijete odštetu kao žrtva krivičnog dela od Državnog organa za zaštitu prava žrtava krivičnog dela.

Pomoć sudskog izvršitelja je besplatna, osim u nekim veoma posebnim slučajevima. Ako vas sudski izvršitelji ne kontaktiraju, možete sami da ih pozovete. Njihov broj telefona je **0771-73 73 00**.

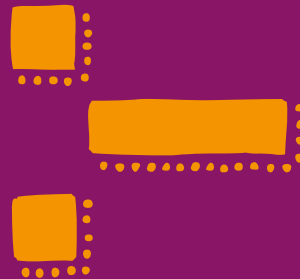
NAKNADA OD OSIGURANJA

Ako osoba koja je osuđena za krivično delo ne može da plati odštetu, oštećeni ipak može imati pravo na novac od osiguranja. To se zove naknada od osiguranja. Oštećeni može da traži naknadu od osiguranja od svog osiguravajućeg društva.

NAKNADA ZA ŠTETU PROUZROKOVANU KRIVIČNIM DELOM

Ako osoba koja je osuđena za krivično delo ne može da plati odštetu, i ne postoji osiguravajuće društvo koje tu odštetu može da isplati, ponekad može da se dobije novac od države. To je naknada za štetu prouzrokovanu krivičnim delom. Oštećeni može da zah-teva naknadu štete prouzrokovane krivičnim delom od Državnog organa za zaštitu prava žrtava krivičnog dela.

Više informacija o naknadi postoji na veb stranici **www.brottsoffermyndigheten.se**.

OSOBA ZA PODRŠKU SVEDOCIMA I OŠTEČENIMA

Osoba koja odgovara na pitanja i objašnjava tok sudskog postupka.

PODRŠKA I POMOĆ U TOKU SUDSKOG POSTUPKA

OSOBA ZA PODRŠKU SVEDOCIMA I OŠTEČENIMA

Svedok ili oštećeni imaju pravo na podršku i pomoć osobe koja odgovara na pitanja, objašnjava kako će da se odvija sudski postupak i koja pomaže ljudima da dođu do prvostepenog suda. Ove osobe se nazivaju osobama za podršku svedocima i oštećenima. Svi oni imaju obrazovanje koje im omogućava da budu dobri u pružanju podrške. Osobe za podršku su potpisale službenu obavezu čuvanja tajne. To znači da su obećale da ne govore o onome o čemu su im svedoci i

oštećeni pričali. Osobe za podršku mogu da odgovore na mnoga pitanja i mogu da objasne kako će da se odvija sudski postupak. Međutim, ne smeju da otkriju šta će oštećeni ili svedoci da govore na suđenju.

U većini prvostepenih sudova postoji posebna čekaonica za oštećene i za svedoke. Ona se naziva prostorijom za podršku svedocima i oštećenima. Tu može da se sedi i čeka, a da se ne sretnu ostale osobe koje će da budu prisutne tokom sudskog postupka.

OSOBA ZA PODRŠKU

Oštećeni može sa sobom da povede nekoga koga poznaje, na primer člana porodice ili prijatelja, kao podršku tokom sudskog postupka. Ta osoba se zove osoba za podršku. Ako uz sebe imate osobu koja vam pruža podršku, možda ćete se osećati sigurnije i biti manje nervozni. Osoba za podršku može, takođe,

da bude iz socijalne službe ili neke neprofitne organizacije.

Osoba koja dolazi kao podrška tokom sudskog postupka ne treba da govori, već samo da bude prisutna kao podrška oštećenom.

Osoba za podršku ne dobija novac za dolazak na suđenje.

POMOĆNIK OŠTEĆENE STRANKE

Oštećeni ima pravo na pravnu pomoć kod nekih krivičnih dela. Primer takvih krivičnih dela su seksualna krivična dela i zlostavljanje. Pomoć pruža osoba koja se naziva pomoćnik oštećene stranke. Zadatak pomoćnika oštećene stranke je da pruža podršku i pomoć tokom predistražnog postupka koji obavlja policija, kao i tokom sudskog postupka. Pomoćnik oštećene stranke je najčešće advokat koji besplatno pomaže oštećenom. Ukoliko oštećeni želi, pomoćnika može da dobije

već kada policija počne da istražuje krivično delo. Ako oštećeni želi da dobije pomoćnika, to treba da kaže policiji, javnom tužiocu ili da o tome obavesti prvostepeni sud.

POSEBAN ZASTUPNIK ZA DECU

Deci mlađoj od 18 godina je često potrebna pomoć i mogu da je dobiju u toku sudskog postupka. Osoba koja pomaže deci je najčešće osoba za pomoć oštećenom. Ako je staratelj (najčešće roditelj) osumnjičen da je počinio krivično delo, ili ako je osumnjičeni blisko povezan sa roditeljima deteta, dete može da dobije posebnog zastupnika.

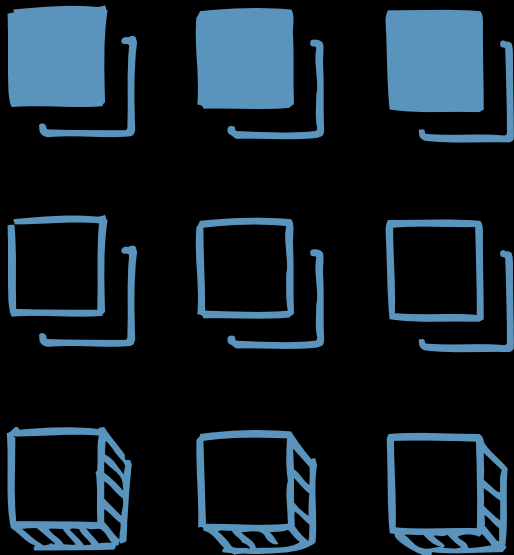
Zastupnik će da štiti prava deteta tokom predistražnog i sudskog postupka. Poseban zastupnik može, na primer, da odlučuje o tome da li će dete da pregleda lekar, vodiće dete na policijsko ispitivanje i pomoći će detetu da zah-teva odštetu u toku sudskog postupka.

DECA

Svi koji nisu napunili 18 godina.

STARATELJ

Osoba ili osobe koje donose odluke u ime deteta, odnosno osobe pravno odgovorne za dete. To su obično jedan ili dva roditelja.

Za posebnog zastupnika može da se odredi advokat, pravnik ili neko drugi ko ima određena znanja i iskustvo.

KO GDE SEDI U SUDNICI?

Većina sudnica je slična i učesnici uvek sede na istim mestima. Ova slika pokazuje ko gde sedi u sudnici i kako su najčešće raspoređeni nameštaj i tehnička oprema.

SUDNICA

Sto javnog tužioca
(s leva na desno):
Pomoćnik oštećene stranke
Oštećeni
Javni tužilac

Sto za sudije
(s leva na desno):
Sudija porotnik
Sudija porotnik
Predsednik sudskog
veća
Zapisničar
Sudija porotnik

Sto za svedoke:
Svedok

Eventualni slušaoci

Sto odbrane
(s leva na desno):
Branilac
Optuženi

GLAVNI PRETRES

Drugi naziv za suđenje.

IZUZEĆE ZBOG SUKOBA INTERESA

To znači da postoji rizik da tužilac ili neko od sudija može da bude pristrasan, na primer da bude rođak nekoj od umešanih osoba.

KAKO FUNKCIONIŠE SUDSKI POSTUPAK?

Ovde je opisan tok sudskog postupka, od dolaska u prvostepeni sud, pa do njegovog završetka.

KADA DOĐETE U PRVOSTEPENI SUD

Kada dođete u prvostepeni sud, na ulazu ćete naći informacije o tome u kojoj će sali da bude održano suđenje. Nije potrebno prijavljivanje na recepciji, već se u čekaonici čeka obaveštenje preko zvučnika o početku suđenja. Svedoci ponekad u prvostepeni sud dolaze u neko drugo vreme, a ne u vreme kada suđenje počinje. U pozivu je navedeno vreme dolaska.

Kada suđenje počne, predsednik sudskog

veća proverava da li su svi koji treba da prisustvuju sudskom postupku došli. Ponekad se ispitivanje obavlja telefonskim putem i preko video linka i u tom slučaju osoba koja se ispituje ne mora da bude prisutna. Ako će neko da bude ispitivan preko telefona ili video linka, to se navodi u sudskom pozivu.

Kada su svi prisutni u sali, predsednik sudskog veća postavlja pitanje da li neko iz nekog razloga smatra da glavni pretres ne može da počne. Najčešće ne postoje nikakve prepreke i suđenje može da počne.

DA LI SUDSKI POSTUPAK MOŽE DA SE ODLAŽE I PRILAGOĐAVA?

Ako neko ne dođe na suđenje, ono može da bude odloženo. Ako se odloži, novo će da bude održano neki drugi dan i tada se dobija novi poziv. Sudski postupak može da se odloži i ako postoji rizik od sukoba interesa.

SUDSKI POSTUPAK POČINJE

Kada sudski postupak počne, predsednik sudskog veća će da zamoli javnog tužioca da pročita zahtev za pokretanje sudskog postupka. Tužilac potom zahteva da optuženi bude osuđen za krivično delo koje mu se pripisuje. Ako oštećeni želi odštetu, tužilac, pomoćnik oštećene stranke ili sam oštećeni treba da kažu kolika se odšteta zahteva. Posle toga, predsednik sudskog veća pita optuženog da li priznaje ili negira da je počinio krivično delo. Predsednik sudskog veća, takođe, postavlja pitanje optuženom da li se slaže sa time da isplati odštetu ako bude osuđen za krivično delo. To se naziva prihvatanjem (slaganjem) ili osporavanjem (neslaganjem) odgovornosti za isplaćivanje odštete. Posle toga, predsednik sudskog veća pita optuženog da li ima nešto da izjavi u vezi sa iznosom koji oštećeni zahteva kao odštetu.

Potom, državni tužilac izlaže tužbeni zahtev. To podrazumeva da tužilac govori o krivičnom delu i o načinu na koji on ili ona misli da je krivično delo počinjeno. Tužilac istovremeno navodi dokaze koji potvrđuju da je optuženi počinio krivično delo. Ponekad se dešava da tužilac čita pismene dokaze, na primer potvrde lekara koje opisuju nanete povrede. Posle izlaganja tužbenog zahteva od strane tužioca, obično advokat branilac komentariše ono što je tužilac izneo.

ZAHTEV ZA POKRETANJE SUDSKOG POSTUPKA

Zahtev za pokretanje sudskog postupka je opis krivičnog dela za koje državni tužilac smatra da je optuženi odgovoran.

ZAHTEVATI

Izneti svoje zahteve.

OSPORAVATI

Protestovati ili uložiti prigovor.

IZLAGANJE TUŽBENOG ZAHTEVA

Tužilac detaljnije govori o krivičnom delu i o načinu na koji on ili ona misli da je krivično delo izvršeno.

ISPITIVANJE OŠTEĆENOG

Sada je vreme za ispitivanje oštećenog. Oštećeni govori o onome što se dogodilo i čemu je bio izložen. Oštećeni ostaje da sedi na svom mestu, pored tužioca za vreme ispitivanja. U toku ispitivanja, snimaju se i zvuk i slika, ali se ono što se snimi u toku sudskog postupka, nikada ne prikazuje van suda.

ISPITIVANJE MOŽE DA BUDE TEŠKO I MUČNO

Ispitivanje oštećenog može da bude detaljno. Često je neophodno da tužilac uspe da dokaže da je ono što se desilo zaista krivično delo. Predsednik sudskog veća treba da se postara da tužilac, advokat branilac ili pomoćnik oštećene stranke postavljaju samo pitanja koja su povezana sa krivičnim delom. Ako neko nije siguran šta da odgovori, ne

seća se šta se desilo ili na neko pitanje ne želi da da odgovor, dobro je da to kaže sudiji. Ako postane suviše mučno, od sudije može da se zatraži pauza.

ŠTA SE DEŠAVA PRE NEGO ŠTO POČNE ISPITIVANJE?

Mnogi koji treba da govore o krivičnom delu, pre ispitivanja moraju da polože zakletvu. To znači da obećavaju da će da govore samo istinu i da neće ništa da prikriju ili da dodaju. Nije potrebno da oštećeni polaže zakletvu. To je nešto što predsednik sudskog veća kaže pre nego što ispitivanje počne. Iako oštećeni ne treba da polaže zakletvu, ipak je bitno da govori istinu. Sudija, takođe, navodi i da je ispitivanje zahtevao tužilac. Posle toga, tužilac može da počne sa ispitivanjem.

DRŽAVNI TUŽILAC POSTAVLJA PITANJA

Tužilac obično od oštećenog traži da svojim rečima ispriča šta se dogodilo. Nakon toga, tužilac postavlja pitanja. Cilj pitanja koja tužilac postavlja jeste, pre svega, da se o krivičnom delu sazna što je moguće više.

OŠTEĆENI KOD SEBE IMA BELEŠKE

Oštećeni može uz sebe da ima kratak podsetnik koji mu pomaže u toku izlaganja. To mogu da budu teze o različitim događajima i važnim datumima. Tokom sudskog postupka ne smeju da se čitaju zapisane priče, i sudija takođe može da zatraži da vidi podsetnik, kako bi proverio da oštećeni ne čita sve što govori.

ADVOKAT BRANILAC TAKOĐE POSTAVLJA PITANJA

Advokat branilac ili optuženi mogu potom da postavljaju pitanja oštećenom. Pitanja koja oni

postavljaju su slična pitanjima javnog tužioca, ali imaju drugi cilj. Uloga advokata branioca jeste da dovede u pitanje da li je optuženi počinio krivično delo ili da pokuša da ublaži ocenu krivičnog dela. Zato se oštećenom postavljaju pitanja o stvarima na koje je već odgovarao. Zbog toga osoba koja je ispitivana može da se oseća previše ispitivano. Advokat branilac to radi kako bi još jednom proverio detalje koje je izneo oštećeni.

ISPITIVANJE SE ZAVRŠAVA

Konačno, predsednik sudskog veća, pomoćnik oštećene stranke i javni tužilac postavljaju još pitanja. Kada svi završe sa postavljanjem pitanja, predsednik sudskog veća proglašava ispitivanje završenim.

POLAGATI ZAKLETVU

Dati obećanje da će da se govori samo istina.

SUDSKI POSTUPAK SE NASTAVLJA

Ako oštećeni ne želi da ostane tokom ostatka suđenja, to može da kaže predsedniku sudskog veća. Ali, može da bude dobro da ostanete u sudnici tokom suđenja i pratite ceo sudski postupak kako biste mogli da znate šta se, zapravo, dešava u sudnici. Ako se tako postupi, može da bude lakše da se obradi iskustvo i da se shvati presuda. Ponekad mora da se ostane na suđenju kako bi se odgovorilo na još neka pitanja pri kraju suđenja.

Posle ispitivanja oštećenog, ispituje se još osoba da bi se dobila još jasnija slika onoga što se desilo i šta je ko uradio.

ISPITIVANJE OPTUŽENOG

Ispitivanje optuženog se uglavnom odvija na isti način kao ispitivanje oštećenog. Ono u čemu se razlikuje jeste to što predsednik sudskog veća počinje ispitivanje i traži od optuženog da iznese svoju verziju događaja. Predsednik sudskog veća, takođe, može da postavi neka pitanja. Nakon toga dolazi red na javnog tužioca. Kada javni tužilac postavi svoja pitanja optuženom, dolazi red na advokata branioca.

ISPITIVANJE SVEDOKA

Kada je završeno ispitivanje optuženog, dolazi vreme za eventualna ispitivanja svedoka. Svedoci se pozivaju u sudnicu jedan, po jedan i odgovaraju na pitanja. Kada svedok uđe u sudnicu, on ili ona odlazi pravo na mesto ispred sudija. Svedok prvo polaže zakletvu, odnosno obećava da će

da govori samo istinu. Predsednik sudskog veća čita zakletvu, a svedok za njim treba da ponovi:

»Ja (ovde svedok izgovara svoje ime) obećavam i uveravam čašću i savešću, da ću govoriti samo istinu i da ništa neću prećutati, dodati ili izmeniti«.

Svedočiti pod zakletvom znači da mora da se govori istina. Ukoliko svedok laže, može biti osuđen za krivično delo koje se naziva davanjem lažnog iskaza pod zakletvom. Predsednik sudskog veća objašnjava svedoku koliko je važno govoriti istinu i reći sve što se zna. Nakon što se zakletva pročita, svedok može da sedne. Većina svedoka je obavezna da svedoči i da položi zakletvu za svedoke. Pre nego što svedok položi zakletvu, predsednik sudskog veća proverava da li je sve-

dok blizak rod oštećenom ili optuženom. U pojedinim situacijama, na primer ako je svedok dete optuženog, on ili ona ne treba da svedoči. Bliski rođaci optuženog koji odluče da svedoče, ne moraju da polažu zakletvu. Obično javni tužilac zahteva da se ispita svedok i tada tužilac počinje ispitivanje. Ako je ispitivanje zahtevao optuženi, u tom slučaju advokat branilac prvi postavlja pitanja svedoku.

ISPITIVANJE VEŠTAKA

Ispitivanje vještaka se obično sprovodi poslije ispitivanja svjedoka.

LAŽNI ISKAZI DATI POD ZAKLETVOM

To podrazumeva da osoba može krivično da odgovara i da bude osuđena ukoliko laže.

LI NI PODACI

To podrazumeva da se proveravaju lične prilike optuženog, kao na primer imovinsko stanje.

PISMENI DOKAZI

Mogu da postoje različite vrste pismenih dokaza, kao što su uverenja od lekara, izvodi sa računa ili pisma koja se pokazuju tokom sudskog postupka. Pismeni dokazi se pokazuju ili pre ili posle ispitivanja svedoka.

LIČNE PRILIKE OPTUŽENOG

Kada su sva ispitivanja završena i svi pismeni dokazi predstavljeni, sudski postupak se nastavlja takozvanim ličnim podacima o životu optuženog. Prvostepeni sud to radi kako bi potom mogao da donese odluku o tome koju će kaznu dobiti osumnjičeni ukoliko bude doneta osuđujuća presuda.

Jedan od sudija govori o tome šta sud zna o optuženom. Sudija, na primer, govori o školi, poslu, porodici i gde i kako optuženi živi. Ponekada se obavljaju posebne istrage u vezi sa optuženim. To može biti lična istraga

ili psihijatrijsko veštačenje. Sudija govori, takođe, i o tome. Potom optuženi govori o svojoj ekonomskoj situaciji, na primer o svojim primanjima i dugovima. Ekonomska situacija je važna, za slučaj da prvostepeni sud donese odluku da optuženi bude osuđen na novčanu kaznu. Međutim, kada je reč o odšteti, imovinsko stanje optuženog ne igra nikakvu ulogu.

Ponekad se dešava da roditelji optuženog ili neko drugi, ko njega ili nju dobro poznaje bude prisutan u sudnici. U tom slučaju, te osobe mogu da govore ono što znaju o ličnim prilikama optuženog.

SAŽETAK

Na kraju sudskog postupka, pravi se njegov sažetak.

To prvo radi javni tužilac. Sažetak od strane javnog tužioca se naziva završna reč. Tužilac tada prolazi kroz ono za šta je optužen optužen, pravi kratak pregled i govori o onome do čega se došlo tokom ispitivanja kao i o drugim dokazima. Javni tužilac, takođe, predlaže kaznu odnosno sankciju koja bi optuženom trebalo da bude izrečena.

Pomoćnik oštećene stranke takođe ima pravo da ukratko izloži svoje viđenje o tome kakva bi odšteta trebalo da bude.

Potom advokat branilac iznosi svoj sažeti pregled. Njegov sažeti pregled nalikuje tužiteljevom, ali polazi iz ugla optuženog. Kada advokat branilac iznese sažeti pregled sudskog postupka, predsednik sudskog veća pita optuženog da li ima nešto da doda. Nakon toga je pravljenje sažetka završeno.

NAKNADA SUDSKIH TROŠKOVA

Oštećenom, optuženom ili svedocima mogu da budu nadoknađeni troškovi koje su imali u vezi sa sudskim postupkom. To, na primer, mogu da budu autobuske karte za dolazak i povratak sa suđenja. Ako neko živi daleko od suda, može da dobije naknadu za smeštaj i hranu u toku sudskog postupka.

Naknada se dobija na recepciji prvostepenog suda. U sudskom pozivu navedeno je, takođe, da li naknada može da se dobije unapred.

Na kraju sudskog postupka, advokat branilac i pomoćnik oštećene stranke zadržavaju naknadu za obavljene zadatke. Pomoćnik oštećene stranke i poseban zastupnik za decu su za žrtve krivičnog dela uvek besplatni.

ZAVRŠNA RE

Javni tužilac, advokat branilac i pomoćnik oštećene stranke iznose kratak pregled sudskog postupka.

SANKCIJA

Kazna koja se smatra odgovarajućom ako prvostepeni sud odluči da je optužen kriv i da će da bude osuđen za krivično delo. Postoje različite vrste kazni, na primer zatvor, novčane kazne, popravni dom za mlade.

VE ANJE

Sastanak sudija radi razmatranja svih činjenica koje su se pojavile tokom sudskog postupka i donošenja odluke o tome kakva će presudu biti.

SUDSKI POSTUPAK SE ZAVRŠAVA

Kada predsednik sudskog veća proglasi glavni pretres završenim, završen je sudski postupak. Nakon toga, predsednik sudskog veća govori o tome kada će biti saopštena presuda. Presuda, naime, može da bude saopštena direktno ili naknadno. Bez obzira na to kada će presuda biti saopštena, sudije uvek večaju pre saopštavanja presude. Većanje je sastanak na kome sudije prolaze kroz sve činjenice koje su se pojavile tokom sudskog postupka i odlučuju kakvu će presudu da donesu. Optuženi može ili da bude osuđen za krivično delo ili da bude oslobođen. Ako se optuženi oslobodi, obično se kaže da je optužnica odbijena.

AKO SE PRESUDA SAOPŠTAVA DIREKTNO

Ponekad prvostepeni sud odmah saopštava presudu. Tada predsednik sudskog veća izjavljuje da će se održati posebno većanje. Samo sudije i osoba koja je pisala protokol za vreme glavnog pretresa prisustvuju većanju. Svi ostali učesnici i slušaoci suđenja moraju da napuste sudnicu i sačekaju u čekaonici ili u sobi za podršku svedocima.

Kada sudije završe većanje, to se saopštava preko razglasa. Presuda se saopštava u sudnici, tako što predsednik sudskog veća saopštava koju je presudu doneo prvostepeni sud. Ako prvostepeni sud osudi optuženog za krivično delo, predsednik sudskog veća izriče sankciju (kaznu) i odluku suda o odšteti.

Predsednik sudskog veća potom iznosi

sažet prikaz sudskog većanja, tačnije, obrazlaže kako su došli do presude. Na kraju predsednik sudskog veća objašnjava na koji način se ulaže žalba na presudu. Kada se saopšti presuda, sudski postupak je završen i vreme je da se napusti sudnica. Iako je predsednik sudskog veća saopštio presudu, ona se izriče i u pismenoj formi.

AKO SE PRESUDA SAOPŠTAVA NAKNADNO

Prvostepeni sud može da odluči da presudu saopšti naknadno. Obično se presuda saopštava u roku od jedne do dve nedelje i nije loše pozvati sud i proveriti kakvu je presudu sud doneo.

PISMENA PRESUDA

Sudija koji predsedava sudskim većem tokom sudskog postupka, zapisuje presudu. Optuženi i oštećeni gotovo uvek presudu u pisanoj formi dobijaju besplatno na kućnu adresu. Ako oštećeni ne dobije presudu na kućnu adresu, može da kontaktira prvostepeni sud. Svedoci i druge zainteresovane osobe moraju da poruče presudu i u tom slučaju da plate troškove kopiranja. Presuda može da bude poslata i na e-mail adresu. To je besplatno.

PRESUDA

Odluka koju donosi sud, na primer da će optuženi biti osuđen za krivično delo ili da će biti oslobođen.

ODBAČIVANJE OPTUŽNICE

Optuženi se ne osuđuje za krivično delo.

ŠTA SE POTOM DEŠAVA?

Kada je presuda izrečena, optuženi i oštećeni imaju tri nedelje da ulože žalbu. Ako niko ne uloži žalbu, presuda ne može da bude promenjena.

AKO SE ULOŽI ŽALBA NA PRESUDU

Ako se na presudu uloži žalba, dolazi do novog sudskog postupka, tada se sudski postupak odvija pred apelacionim sudom. U većini slučajeva, oštećeni i svedoci ne moraju da budu prisutni tokom sudskog postupka pred apelacionim sudom.

Umesto toga, pušta se snimak ispitivanja iz prvostepenog suda.

VIŠE INFORMACIJA?

Postoji puno korisnih veb stranica sa informacijama za vas koji želite više da saznate ili imate nekih pitanja.

Više informacija o sudskom postupku pronaći ćete na:

veb stranici švedskih sudova www.domstol.se

veb stranici policije www.polisen.se

veb stranici centrale za žrtve krivičnog dela www.boj.se

veb stranici Škole o sudskom postupku

www.rattegangsskolan.se

Više informacija o odšteti naći ćete na:

veb stranici Državnog organa za zaštitu prava žrtava krivičnog dela www.brottsoffermyndigheten.se

veb stranici sudskog izvršitelja www.kronofogden.se

Više informacija o podršci i zaštiti za žrtve krivičnog dela pronaći ćete na:

www.jagvillveta.se

UKRATKO O DRŽAVNOM ORGANU ZA ZAŠTITU PRAVA ŽRTAVA KRIVIČNOG DELA

Državni organ za zaštitu prava žrtava krivičnog dela ima odgovornost na nacionalnom nivou u tri oblasti:

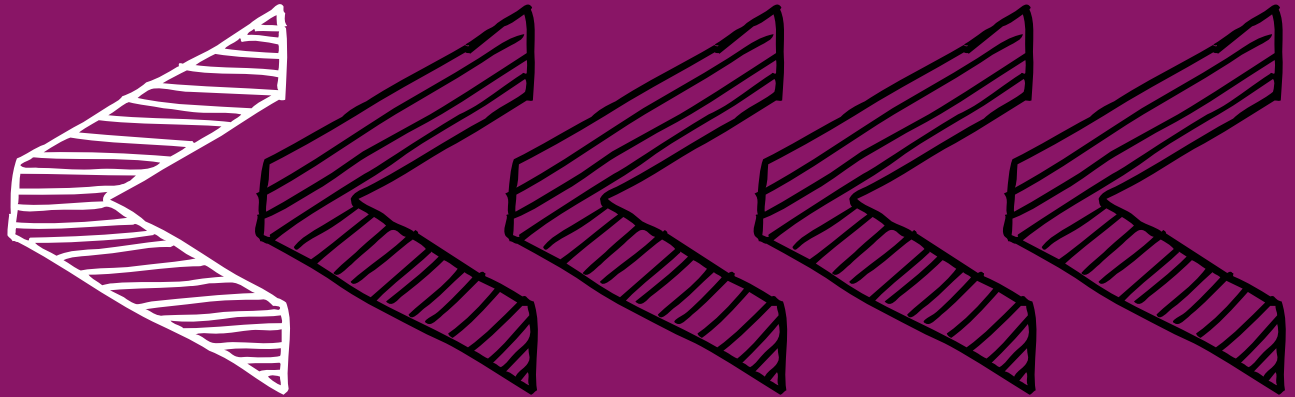
naknada za žrtve krivičnog dela
fond za žrtve krivičnog dela
stručni centar

Sveobuhvatni cilj jeste rad na unapređivanju prava svih žrtava krivičnih dela kao i posvećivanje pažnje njihovim potrebama i interesima.

Na **www.brottsoffermyndigheten.se** postoje informacije na više jezika o pravima žrtava krivičnog dela i o sudskom procesu. Tu se mogu naći i kontakt podaci drugih državnih organa i neprofitnih organizacija.

Državni organ za zaštitu prava žrtava krivičnog dela rado odgovara na pitanja o naknadi u vezi sa krivičnim delom.

Pozovite njihov uslužni **telefon 090-70 82 00** i razgovarajte sa referentom na odeljenju za štetu nanetu krivičnim delom.

BROTTSOFFERMYNDIGHETEN

(Državni organ za zaštitu prava žrtava krivičnog dela)

Box 470, 901 09 Umeå

Tel: 090-70 82 00

registrator@brottsoffermyndigheten.se

www.brottsoffermyndigheten.se

www.rattegangsskolan.se